वयोवृद्धः मनोयुवा

महाराष्ट्र ज्येष्ठ नागरिक महासंघ (फेस्कॉम), मुंबई

संस्था नोंदणी अधिनियम १८६० अन्वये नोंदणी क्रमांक : बी.ओ.एम./८४३/८/जीबीबीएसडी दि. २६/११/१९८१

मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था नियम १९५० अन्वये नोंदणी क्रमांक : एफ-७५२८ (मुंबई) दि. २५/४/१९८२

कार्यालय पत्ता : ज्येष्ठ नागरिक भवन, सेक्टर १२, प्लॉट नं. ७ सी, गावदेवी मंदिरामागे, नेरूळ (प.), नवी मुंबई - ४०० ७०६.

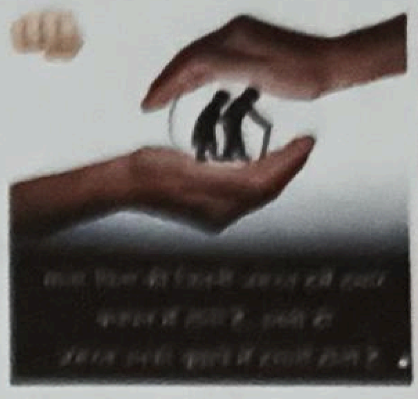

फेस्कॉमचे मुखपत्र : मनोहारी मनोयुवा

कार्यालय : अ/७, मिरज-मालगांव रस्ता, सुभाषनगर, ता. मिरज, जि. सांगली - ४१६ ४३७.

वर्ष-३२ अंक-३ किंमत : रु. ३०/- मार्च २०२४

पालक व ज्येष्ठ नागरिकांची देखभाल व कल्याण कायदा २००७

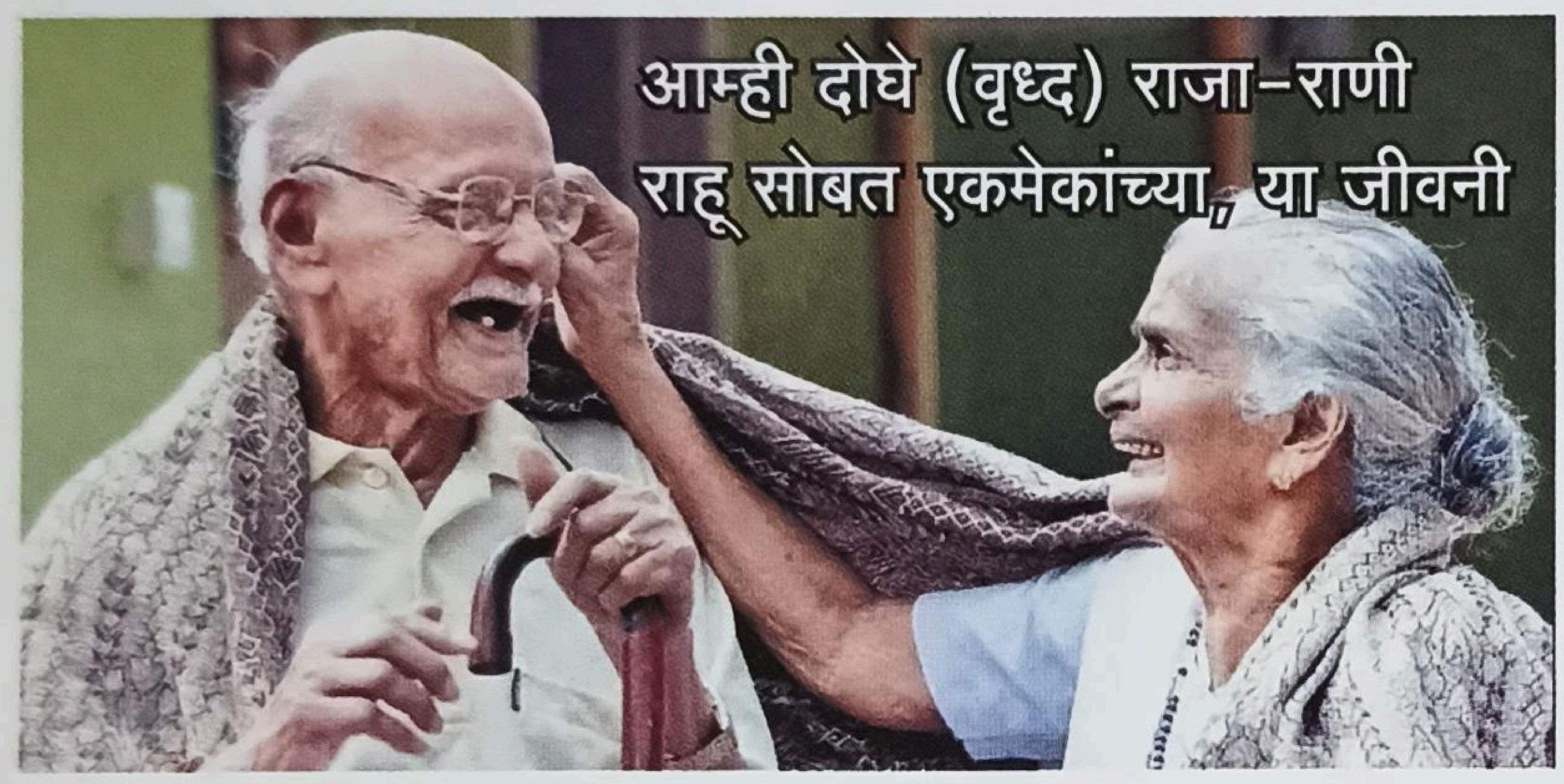

आधारस्तंभ

श्रीमती चेलनादेवी खुरपे

पत्ता : पुण्याश्रयनगरी, कुपवाड फाटा, सांगली ४१६ ४१६.
मोबा. : ९४०४२७१८२२
सेवा : माध्यमिक विद्यालयातून निवृत्ती
सध्या : संपादिका, मनोहारी मनोयुवा मासिक
ज्येष्ठ नागरिक चळवळीत सन २०१० पासून सक्रिय
माजी सदस्य, कोल्हापूर प्रादेशिक विभाग.
सांगली प्रादेशिक विभागात सध्या कार्यरत.
ज्येष्ठ नागरिकांना सहकार्य, त्यांच्या अडचणी निवारण यामध्ये अग्रेसर.
लेखन व वाचनाची सवय.

श्री. वसंतराव भानुदास साळुंखे

पत्ता : 'प्रियांका', श्रीनाथजी अपार्टमेंट समोर, पाठक हॉस्पिटल परिसर, शनिवार पेठ, मिरज, जि. सांगली ४१६ ४१०.
मोबा. : ९९२१९९३०७३
सेवा : विद्यामंदिर प्रशाला, मिरज,येथे ३४ वर्षे शिक्षक म्हणून सेवा करून सेवानिवृत्त.
सध्या : इंटर्नल ऑडिटर - मिरज तालुका पेन्शनर्स असोसिएशन.
स्वीकृत सदस्य - सांगली जिल्हा पेन्शनर्स असोसिएशन.
आजीव सदस्य - महाराष्ट्र पेन्शनर्स असोसिएशन, शिक्षक परिषद (महाराष्ट्र राज्य), मराठा सेवा संघ इ.
पुरस्कार : मिरज ता. पेन्शनर्स असो., सांगली जिल्हा पेन्शनर्स असो. आणि महाराष्ट्र पेन्शनर्स असो. यांचेकडून पुरस्कार/सत्कार.
छंद : निवृत्तधारक आणि ज्येष्ठांची सेवा.

श्री. भिमराव शंकर राव्हटे

पत्ता : 'मातोश्री', पाटील गल्ली, पाटील हौद, मिरज ४१६ ४१०.
मोबा. : ९९६०६१९८६१
शिक्षण : ए.टी.डी. (आर्ट टिचर डिप्लोमा), ए.एम. (आर्ट मास्टर)
सेवा : मिरज हायस्कूल मिरज येथे शिक्षक म्हणून ३५ वर्षे सेवा. शासनाचे वतीने झेंडावंदनाचे कार्यक्रमाची २८ वर्षे जबाबदारी. नागरिकांना आर्थिक नियोजन करणेबाबत मार्गदर्शन.
सध्या : मिरज तालुका पेन्शनर्स असोसिएशन मध्ये कार्यवाह.
जिल्हा पेन्शनर्स असोसिएशन मध्ये संचालक.
योग व शारीरिक शिक्षण मार्गदर्शक.
पुरस्कार : उत्कृष्ट शिक्षक, उत्कृष्ट परिक्षक, इंग्रजी अनुवादन तज्ञ मार्गदर्शक, मिरज तालुका आदर्श शिक्षक.
छंद : निवृत्तीधारक, कुटुंब निवृतीधारक व ज्येष्ठांची सेवा.

“आई-वडील व ज्येष्ठ नागरिक चरितार्थ कायदा- परिस्थिती

श्री. अंजुमन खान,
उपाध्यक्ष व प्रमुख
मोबा.नं. ७४२२५८३००४

दोन वेळच्या भाकरीसाठी ७ लाख खटले व ३५ लाख वृध्द कोर्टाचे खेटे मारुन थकले या सदराखाली नुकतेच वृत्तपत्राद्वारा आलेली बातमी व्हॉटस्अॅपद्वारा वाचनात आली. यामध्ये विविध राज्यात, मुलांनी ज्येष्ठांना वाऱ्यावर सोडले यासाठी, ‘आईवडील व ज्येष्ठ नागरिक चरितार्थ कल्याणकारी कायदा २००७’ अन्वये प्रलंबित असलेल्या १२ राज्यातील प्रकरणांची माहिती दर्शविली आहे. ती पाहत सर्वाधिक खटले उत्तर प्रदेशामध्ये ४,९९,१६९ आणि सर्वात कमी छत्तीसगड राज्यात १६८९४ असलेचे दिसतात. यामध्ये महाराष्ट्राचा नंबर द्वितीय क्रमांकावर असून संख्या ३,९७, ३३८ दर्शविली आहे. या बातमीत दोन प्रकरणांचाही उल्लेख दिसून येतो. ही आजची परिस्थिती खरोखरच चिंताजनक वाटते.

हा कायदा २००७ साली अस्तित्वात आला. कायदा कां करावा लागला तेही विचार करणे आवश्यक आहे. त्या काळातील म्हणजे साधारण १७ वर्षांपूर्वी ज्येष्ठांचे हाल सुरु झालेच्या घटना दृष्टोत्पत्तीस निश्चितच आल्या असणार. हे शासनाच्या दृष्टीकोनातून योग्य वाटते. परंतु ज्येष्ठ नागरिक संघ आणि त्याचा महासंघाची निर्मिती महाराष्ट्रात १२ डिसेंबर १९८० ला झाली. आपल्या राज्यात ज्येष्ठ नागरिक संघाची/ महासंघाची निर्मिती होणेस केवळ ३७ वर्षाचे डॉ.राधाकृष्ण भट यांना संस्थापक म्हणावे लागेल. या तरुण वयात डॉ.भट यांनी ज्येष्ठांच्या व्यथा जाणल्या व अनुभवल्या. घटनाकार डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांनी घटनेद्वारा ज्येष्ठांना दिलेला अधिकार मिळवून देणेचा त्यांचा संकल्प होता. या वयात देखील, स्वतः ज्येष्ठ नसता, त्यांनी ज्येष्ठांसाठी कार्य सुरु केले. त्यांनी आपले कार्य महाराष्ट्रापुरते अगर देशापुरते मर्यादित न ठेवता युनोपर्यंत नेले. युनोच्या प्रयत्नामुळेच देशात/ राज्यात ज्येष्ठ नागरिक धोरणाची निर्मिती झाली. यामुळेच ज्येष्ठांचे कायद्यालाही महत्त्व प्राप्त झाले.

ज्येष्ठ नागरिक धोरण अगर कायदा अस्तित्वात आला. परंतु विभक्त कुटुंब पध्दतीमुळेच ज्येष्ठांच्या छळाचे प्रमाण वाढले असे म्हटले तर वावगे ठरणार नाही. “संस्कार” हा भाग देखील महत्त्वाचा वाटतो. ज्येष्ठांची आबाळ केलेस, त्यांना दुर्लक्षित केलेस, त्यांना अडगळीत टाकलेस “संस्कार” कोणाला द्यावयाचा हा प्रश्न उद्‌भवतो. अशा विविध कारणामुळेच या कायद्याअंतर्गत प्रकरणात वाढ झालेली आहे. वरील बातमीनुसार महाराष्ट्रात ३,९७,३३८ प्रकरणे दिसून येतात. महाराष्ट्र ज्येष्ठ नागरिक महासंघ त्यांच्या अंतर्गत असणाऱ्या १४ प्रादेशिक विभागाकडून माहिती संकलित करीत आहेच. ती यथावकाश संकलित होईल परंतु आता सांगली जिल्ह्याची माहिती विचारात घेता या कायद्याअंतर्गत प्रतिवर्षी वाढ होत असलेचे चित्र दिसते. सांगली जिल्ह्यात पाच प्राधिकरण कार्यालये आहेत. प्राधिकरणाकडे अशा प्रकरणात प्रतिवर्षी वाढ होत असली तरीही सांगली जिल्ह्यात प्रकरणे निर्गत करणेचे कार्य देखील समाधानकारक आहे. सन २०११ पासून २०२४ पर्यंत जिल्ह्यात ३०८ प्रकरणे दाखल असून २७५ प्रकरणे निर्गत झाली असून केवळ ३३ प्रकरणे प्रलंबित आहेत. यापैकी २०२३ मधील वर्षअखेरीस आलेली २० व २०२४ च्या पहिल्या दोन महिन्यातील १३ प्रकरणांचा अंतर्भाव आहे. या कायद्याअंतर्गत नियम १० नंतर प्रकरणांचा आरंभ झाला असला तरीही २०१७ पासून २०२० वर्ष वगळता प्रत्येक वर्षी प्रकरणात वाढ झालेली दिसते. सन २०१७ (११), २०१८ (२७), २०१९ (३२), २०२१ (३९), २०२२(७७), २०२३ (७५) व २०२४ मधील जानेवारी व फेब्रुवारीमध्ये १६ प्रकरणे दाखल झाली असून २०२२ अखेरची सर्व प्रकरणे निकाली निघालेली आहेत. (कंसातील आकडे त्या वर्षातील

दाखल प्रकरणे दर्शवितात) त्यामुळे या जिल्ह्यातील ज्येष्ठांच्या या कायद्याअंतर्गत निकाली प्रकरणे समाधानकारक असलेने सर्व प्राधिकरणांचे अभिनंदन करावेसे वाटते.

या कायद्याअंतर्गत प्रकरणे वाढु नयेत यासाठीच ''समुपदेश'' द्वारा प्रयत्नांची आवश्यकता आहे. फेस्कॉमने त्यांच्या संलग्न ५३१४ ज्येष्ठ नागरिक संघाचे अध्यक्ष व पदाधिकारी यांना प्रशिक्षित करणे गरजेचे वाटते. प्रशिक्षिणाबाबत प्रादेशिक विभागाच्या अध्यक्षांची कार्यक्षमता अधिक महत्त्वाची ठरणार आहे. ''प्रथम समुपदेश आणि नंतरच कायद्याचा आधार'' हे सुत्र फेस्कॉमने ठरविले गेलेस कुटुंबात निश्चितच सौख्य लाभून आनंदी वातावरण टिकून राहिल व कुटुंबात (आईवडील व मुले) कटुता निर्माण होणार नाही. 'कायद्याचा आधार अंतिम आधार' समजून प्रत्येक ज्येष्ठ नागरिकाचे उर्वरित जीवन आनंदी व तणावमुक्त जाणेसाठी प्रत्येक ज्येष्ठ नागरिक संघाचे अध्यक्ष यांनी समुपदेशाची कास धरावी असे यानिमित्त आवाहन करावेसे वाटते.

***

असेही ज्येष्ठ नागरिक

सर्वोत्तम क्षीरसागर
मो. ९८८११२४६६०

शीर्षक वाचून धक्का बसला का? आपण नेहमीच ज्येष्ठ नागरिक एक अडगळ- त्यांचा छळ- ज्येष्ठांबाबतचा कायदा याबाबत ऐकतो- वाचतो. पण या कायद्याचा वापर कोण कशासाठी करतो याचीही काही उदाहरणे आहेत. नुकतेच एका अधिकाऱ्यांशी चर्चा करता या कायद्याअंतर्गत दाखल प्रकरणाची माहिती मिळाली. विचिमच वाटले पण कां- कोणास ठाऊक काही ज्येष्ठ मुलामुलांतच दुजाभाव कां करतात हेच समजत नाही. ज्येष्ठांनी आपल्या हयातीत आपली मालमत्ता आपल्या पती-पत्नीनेच नावावर ठेवावी, हस्तांतरण करु नये असे म्हणतो पण सदरचे प्रकरण किती विचारनीय आहे व त्यातून काय बोध घ्यावयाचा याचा वाचकांनी विचार करावा.

नाव, गाव देत नाही. कोणाला दुखविणेचा हेतु नाही पण सत्य घटनाच आहे. एका ज्येष्ठ नागरिकाला चार मुले. ती ही सुशिक्षित. या ज्येष्ठाने आपली स्वकष्टार्जित मालमत्ता केवळ एका मुलाचेच नावे हस्तांतर केली. तद्नंतर त्याने या कायद्याअंतर्गत प्रकरण दाखल केले. त्यामध्ये इतर तीन मुलांकडून निर्वाहभत्त्याची मागणी केली. मालमत्ता एका मुलाकडे हस्तांतरण आणि त्याला वगळुन राहिलेल्या इतर तीन मुलाकडून निर्वाह भत्त्याची मागणी हे कितपत योग्य आहे? ज्याचे नावे मालमत्ता हस्तांतर केली त्याचेवरच कायद्यानुसार त्या ज्येष्ठ नागरिकाला सांभाळण्याची जबाबदारी असते पण....

ज्येष्ठ नागरिकाने मुलामुलांत दुजाभाव करु नये असे वाचकांनाही वाटते कां? विचार करा.

***

श्री. प्रविण नरडेले
सचिव, जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरण

पालक आणि ज्येष्ठ नागरिकांची देखभाल आणि कल्याण कायदा २००७ समजून घेणे.

१. **परिचय** : पालक आणि ज्येष्ठ नागरिकांची देखभाल आणि कल्याण कायदा २००७, ज्याला बऱ्याचदा MWPSCA 2007 असे संक्षेपित केले जाते, हे भारत सरकारने लागू केलेले एक महत्वपूर्ण कायदेविषयक उपाय आहे . हा कायदा पालक आणि ज्येष्ठ नागरिकांचे कल्याण आणि संरक्षण सुनिश्चित करण्यासाठी मंजूर करण्यात आला आहे. ज्यांना त्यांच्या मुलांकडून किंवा कायदेशीर वारसांकडून समर्थन आणि देखभाल आवश्यक आहे, परंजु जे लोक वृद्ध पालक आणि ज्येष्ठ नागरिकांचे दुर्लक्ष आणि त्याग करतात त्यांच्याबाबत या कायद्यामध्ये उपाययोजना करण्यात आली आहे. MWPSCA 2007 चे उद्‌दिष्ट भारतातील वृद्ध लोकांच्या हक्कांचे आणि सन्मानाचे रक्षण करण्यासाठी कायदेशीर चौकट प्रदान करणे आहे.

२. **कायद्याची उद्‌दिष्टे** : पालक आणि ज्येष्ठ नागरिकांची देखभाल आणि कल्याण अधिनियम 2007 ची प्राथमिक उद्‌दिष्टे बहुविध आहेत:

जसे की, पालक आणि कल्याणासाठी तरतूद करणे, वृद्ध पालक आणि ज्येष्ठ नागरिकांकडे दुर्लक्ष किंवा सोडून दिले जाणार नाही याची खात्री करणे, त्यांची मुले किंवा कायदेशीर वारस यांच्याविरूध्द देखभाल अर्ज दाखल करण्यासाठी आणि मुलांचे पालक किंवा ज्येष्ठ नागरिकांप्रती असलेल्या जबाबदाऱ्या लागू करण्यासाठी कायदेशीर यंत्रणा स्थापन करणे तसेच ज्येष्ठ नागरिकांच्या जीवनाचे आणि मालमत्तेचे संरक्षण करणे, विशेषत: गैरवर्तन किंवा शोषणाच्या प्रकरणांमध्ये.

३. **कायद्याच्या देखभालीच्या मुख्य तरतुदी** : कायद्याच्या मध्यवर्ती तरतुदींपैंकी एक देखभाल संबंधित आहे, ज्यामध्ये प्रौढ मुले आणि कायदेशीर वारस हे त्यांचे पालक किंवा जे ज्येष्ठ नागरिक स्वत:ची देखभाल करू शकत नाहीत त्यांच्या देखभालीसाठी तरतूद करण्यास बांधील आहेत. देखभाल अर्ज दाखल करण्याची प्रक्रिया: हा कायदा संबंधित प्राधिकरणांच्या अधिकारक्षेत्रासह आणि दाव्याला पुष्टी देण्यासाठी आवश्यक कागदपत्रांसह देखभाल अर्ज दाखल करण्याची प्रक्रिया विशद करतो. हा कायदा ज्येष्ठ नागरीक तसेच पालकांनी त्यांच्या जीवन आणि मालमत्तेचे संरक्षण करण्याबाबत मार्गदर्शन करतो. या कायद्याचा आणखी एक महत्वाचा पैलू म्हणजे जीव आणि मालमत्तेच्या संरक्षणासाठी तरतूद ज्येष्ठ नागरिकांचे यात कोणत्याही प्रकारचा गैरवापर, दुर्लक्ष किंवा त्याग करण्यापासून संरक्षणाचा समावेश आहे.

४. **मुलांची कर्तव्ये आणि जबाबदाऱ्या :**

— पालक आणि ज्येष्ठ नागरिकांची देखभाल आणि कल्याण कायदा2007 प्रौढ मुलांवर त्यांचे पालक आणि ज्येष्ठ नागरिकांसाठी काही कर्तव्ये आणि जबाबदाऱ्या लादतो. यामध्ये वृद्ध पालकांचे कल्याण सुनिश्चित करण्यासाठी आर्थिक सहाय्य, वैद्यकीय सेवा आणि भावनिक सहाय्य प्रदान करणे समाविष्ट आहे.

— या व्यतिरिक्त, मुलांनी त्यांच्या पालकांच्या आणि ज्येष्ठ नागरिकांच्या हक्कांचा आणि सन्मानाचा आदर करणे, प्रेम, काळजी आणि सहवासाचे वातावरण निर्माण करणे अपेक्षित आहे.

— ही कर्तव्ये पार पाडण्यात अयशस्वी झाल्यास कायद्याच्या तरतुदींनुसार कायदेशीर कारवाई होऊ शकते, ज्यामध्ये देखभाल आणि दुर्लक्ष किंवा सोडून दिल्याबद्दल दंड भरणे समाविष्ट आहे.

५. **कायदेशीर उपाय आणि अंमलबजावणी यंत्रणा :**

— पालक आणि ज्येष्ठ नागरिकांची देखभाल आणि कल्याण कायदा 2007 त्याच्या तरतुदींचे पालन सुनिश्चित करण्यासाठी कायदेशीर उपाय आणि अंमलबजावणी यंत्रणा प्रदान करतो.

— मुलांनी किंवा कायदेशीर वारसांनी देखभालीसाठी दुर्लक्ष केल्यास किंवा नकार दिल्यास, पालकांना किंवा ज्येष्ठ नागरिकांना योग्य प्राधिकरणांसमोर देखभाल अर्ज दाखल करण्याचा अधिकार आहे.

— पालक आणि ज्येष्ठ नागरिकांच्या हक्कांचे आणि कल्याणाचे संरक्षण करण्यासाठी हा कायदा या प्राधिकरणांना देखभाल आदेशांची अंमलबजावणी करण्यासाठी आणि आवश्यक कृती करण्याचा अधिकार देतो.

— या व्यतिरिक्त, कायदा दुर्लक्षित वर्तन रोखण्यासाठी आणि त्याच्या तरतुदींची प्रभावी अंमलबजावणी सुनिश्चित करण्यासाठी तुरूंगवास आणि दंडासह, पालन न केल्याबद्दल दंड निर्धारित करतो.

६. **कायदेशीर उपाय आणि अंमलबजावणी यंत्रणा :**

— पालक आणि ज्येष्ठ नागरिकांची देखभाल आणि कल्याण कायदा 2007 करण्यामागे उदात्त हेतू असूनही त्याच्या अंमलबजावणीमध्ये अनेक आव्हाने आणि समस्या आहेत.

— कायद्याने दिलेले हक्क आणि तरतुदींबद्दल सामान्य लोकांमध्ये जागरूकता नसणे हे प्राथमिक आव्हानांपैकी एक आहे, ज्यामुळे त्याचे फायदे कमी वापरले जातात.

— शिवाय, कौटुंबिक भावना आणि सामाजिक कलंकाच्या भीतीमुहे वृद्ध पालक आपल्या मुलांविरूद्ध कायदेशीर कारवाई करण्यास कचरतात अशी उदाहरणे आहेत.

— या व्यतिरिक्त, देखभाल अर्ज दाखल करण्यामध्ये गुंतलेली कायदेशीर प्रक्रिया अवजड आणि वेळखाऊ असू शकते, ज्यामुळे वृद्ध पालकांना कायदेशीर मार्गाद्वारे निवारण मिळविण्यापासून परावृत्त होते.

७. <u>कायद्याचा प्रभाव</u> :

— आव्हाने असूनही, पालक आणि ज्येष्ठ नागरिकांची देखभाल आणि कल्याण 2007 चा समाजावर महत्त्वपूर्ण प्रभाव पडला आहे.

— या कायद्याने वृद्ध आई–वडील आणि ज्येष्ठ नागरिकांच्या हक्कांबद्दल जागरूकता निर्माण केली आहे, कुटुंबांना त्यांच्या वृद्ध नातेवाईकांप्रती कर्तव्ये पार पाडण्यासाठी प्रोत्साहित केले आहे.

— या कायद्याने ज्येष्ठ नागरिकांची उपेक्षा आणि त्याग करण्याविरूद्ध प्रतिबंधक म्हणून देखील काम केले आहे, ज्यामुळे सुधारित सामाजिक समर्थन प्रणाली आणि वृद्धांसाठी चांगली काळजी घेतली जाते.

— शिवाय, या कायद्याच्या अंमलबजावणीमुळे अनेक यशस्वी प्रकरणे घडली आहेत जिथे वृद्ध पालकांना त्यांच्या संध्याकाळच्या काळात त्यांचे कल्याण सन्मान सुनिश्चित करून देखभाल आणि संरक्षण मिळाले आहे.

८. <u>निष्कर्ष</u> :

— शेवटी, पालक आणि ज्येष्ठ नागरिकांची देखभाल आणि कल्याण कायदा 2007 हा वृद्ध पालक आणि ज्येष्ठ नागरिकांच्या हक्कांचे आणि कल्याणाचे रक्षण करण्याच्या उद्देशाने कायद्याचा एक महत्त्वाचा भाग आहे.

— त्याच्या अंमलबजावणीमध्ये आव्हाने असताना, समाजातील वृद्धांसाठी आदर, काळजी आणि समर्थनाची संस्कृती वाढविण्यात हा कायदा महत्त्वाची भूमिका बजावतो.

— कायद्याची प्रभावी अंमलबजावणी सुनिश्चित करण्यासाठी आणि भारतातील वृद्ध नागरिकांचा सन्मान आणि हक्क राखण्यासाठी कुटुंबे, समुदाय आणि सरकारी संस्थांसह सर्व भागधारकांनी एकत्र काम करणे अत्यावश्यक आहे.

ज्येष्ठ नागरिकांच्या पोटगी व संगोपनाचा कायदा

ॲड. नजीर अ. इनामदार
मिरज. मो. ९८२३२६४०३०

१) ज्येष्ठ नागरिकांच्या पोटगीचा व त्यांचे संगोपनाचा कायदा २००७ केंद्र सरकारने लोकसभेत मंजुर करुन संपुर्ण भारतात दिनांक २९/१२/२००७ पासून अंमलात आणला.

२) वास्तविक घरातील ज्येष्ठ नागरिकांचे पोटगी व पालनपोषण करण्यासाठी केंद्र सरकारला कायदा करावा लागला ही काही मुलांचे दृष्टीने भुषणावह गोष्ट नाही. उलट ती लाजीरवाणी आहे. पण नाईलाजाने सरकारला त्याबाबत कायदा करावाच लागला.

३) भारतीय संस्कृतीनुसार ज्येष्ठांचा आदर व वृध्दापकाळातील आई—वडील यांचे पालनपोषण करण्याची जबाबदारी हिंदु एकत्र कुटुंबात व अन्य धर्मीयांचे कुटुंबात आपसुकच घेतली जात होती. त्यामुळे ज्येष्ठांचे वृध्दापकाळातील जीवन सुखकारक होत होते.

४) पण नवीन विज्ञानाने माणसे सुशिक्षीत झाली. संपुर्ण जग त्यांचे एका मुठीत मोबाईलच्या स्वरुपात आले. पण त्याचा इतका अतिरेक झाला की, एकत्र कुटुंब संपले, मनुष्य स्वकेंद्रीत झाला व त्याचा परिणाम एकत्र कुटुंब संपून छोटे कुटुंब व तेही हम दो, हमारे दो म्हणत हम दो हमारा एक अशी संकल्पना समाजात रुढ झाली. माणसा माणसातील नातेसंबंध संपले, नात्यातील भावनिक जवळीक संपली व लग्नानंतर माणुस आपली पत्नी व मुलात व त्यांचे भवितव्याची चिंताच फक्त यात गुंतुन पडला. परिणामी त्याचे जन्मापासून त्यांचे पायावर उभा करेपर्यंत त्याचे आई वडिलांनी वेळप्रसंगी उपाशी राहुन, फाटके कपडे घालून रात्रंदिवस कष्ट करुन घाम गाळुन त्याला शिकवुन जीवनात उभे केले. याचा त्याला पुर्ण विसर पडला व तो आपल्या वृध्द आई वडिलांना एकतर घराबाहेर हाकलून देवु लागला, नाही तर पैशाच्या जोरावर वृध्दाश्रमात सोडू लागला. वृध्दापकाळातील ज्येष्ठांची गरज भागवणे त्यांना कठिण होवु लागले व टाचा घासुन मरणे इतकेच त्यांच्या हातात राहिले. ही वस्तुस्थिती व समाजातील हे विदारक सत्य जेव्हां लोकप्रतिनिधींच्या मार्फत केंद्र सरकारचे निदर्शनास आली, तेव्हां त्यांना लाजिरवाणा कायदा नाईलाजाने करावा लागला. त्याच्या तरतुदी थोडक्यात पुढीलप्रमाणे आहेत.

५) ज्येष्ठ नागरिकांचा कायदा संपूर्ण भारतातच नव्हे तर जे भारतीय नागरिक भारताबाहेर परदेशात आहेत, त्यांनाही लागु केला आहे. ही या कायदयाची ठळक व विशेष बाब आहे. यामध्ये मुलगा, मुलगी, नातू व नात यांनाही लागु केला आहे.

६) सदर कायदयात पोटापाण्याची म्हणजे अन्नाची, कपडयाची, राहण्याची व औषधोपचाराची तरतुद केलेली आहे.

शासकीय वैद्यकीय/दंत महाविद्यालये व रुग्णालयांमध्ये ज्येष्ठ नागरिकांना आरोग्य सुविधा पुरवणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग

शासन निर्णय क्रमांकः वैशिवि-०२२४/प्र.क्र.४०/प्रशा-२

९ वा मजला, गोकुळदास तेजपाल रुग्णालय आवार,
नविन गो. ते. संकुल इमारत, लोकमान्य टिळक मार्ग
नवीन मंत्रालय, मुंबई ४०० ००१
तारीख: १५ फेब्रुवारी २०२४

वाचा :-

१) अवर सचिव, (आरोग्य-३ अ), सार्वजनिक आरोग्य विभाग यांचे पत्र क्र. बैठक - २०२३/प्र.क्र.१३९/आरोग्य-३ अ, दिनांक १९.०६.२०२३

२) आयुक्त, वै. शि. यांचे परिपत्रक क्रमांक: संवैशिवसं/ज्येष्ठ नागरिक/प्रलंबित मागण्या/अ-६/२०२३, दिनांक ०९.११.२०२३.

प्रस्तावना:-

मा. मुख्यमंत्री यांच्या अध्यक्षतेखालील दि. १७.०५.२०२३ रोजी ज्येष्ठ नागरिकांच्या प्रलंबित मागण्याबाबत बैठक घेण्यात आली होती. सदर बैठकीचे इतिवृत्त सार्वजनिक आरोग्य विभागाने त्यांच्या दिनांक १९.०६.२०२३ रोजीच्या संदर्भ क्र. १ वरील पत्रान्वये निर्गमित केले आहे. सदर बैठकीमध्ये राज्यातील सर्व ज्येष्ठ नागरिकांना सर्वकष आरोग्य सुविधा पुरविण्याबाबत निर्देश देण्यात आले आहेत. या अनुषंगाने संदर्भ क्र. २ येथील परिपत्रकान्वये आयुक्त, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालय यांनी ही सर्व अधिष्ठातांना मा. मुख्यमंत्री महोदयांच्या निर्देशानुसार अनुपालन करण्याची सूचना दिलेल्या आहेत. वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभागाच्या अधिपत्याखालील शासकीय वैद्यकीय/दंत महाविद्यालये व रुग्णालयांमध्ये ज्येष्ठ नागरिकांना आरोग्य सुविधा पुरविण्यासाठी विशेष उपाययोजना राबविण्यास व त्यास व्यापक प्रसिध्दी देण्याची बाब शासनाची विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:

वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालयाच्या अधिपत्याखालील शासकीय वैद्यकीय/दंत महाविद्यालय व रुग्णालयांमध्ये ज्येष्ठ नागरिकांना आरोग्य सुविधा पुरविण्यासाठी खालील विशेष उपाययोजना राबविण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

१) वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालयाच्या अख्यत्यारितील सर्व वैद्यकीय/ दंत/अतिविशेषोपचार महाविद्यालये व रुग्णालयांमार्फत ६० वर्षावरील सर्व ज्येष्ठ नागरिकांची वर्षातून दोन वेळा मोफत आरोग्य चाचणी/तपासणी करण्यात यावी. सदर आरोग्य तपासणीची नोंद आभा कार्ड/ एच.एम.आय.एस. प्रणाली मध्ये घेतली जाईल.

२) ज्येष्ठ नागरिकांची राज्यातील १.५० कोटी संख्या विचारात घेता सर्व शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयांमध्ये ज्येष्ठ नागरिकांच्या तपासणीसाठी डॉक्टर व संबंधित चाचणी/तपासण्याकरीता आठवड्यातील दोन दिवस राखीव ठेवण्यात येतील.

३) सर्व ज्येष्ठ नागरिकांच्या वैद्यकीय तपासणीत दुर्दैवाने काही आजार आढळून आल्यास त्यावर महात्मा फुले जनआरोग्य योजनेच्या अटी व शर्ती अनुसार उपचार करण्यात यावेत.

४) सर्व शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयात ज्येष्ठ नागरिकांना आभा कार्ड उपलब्ध करुन देण्याची सुविधा असावी.

५) संचालनालय अधिनस्त संस्थेत Palliative Care Ward यांची टप्प्या टप्प्यात वाढ करण्यात यावी.

२. आयुक्त, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालय यांनी वरील सुचना सर्व अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालय यांच्या निदर्शनास आणाव्यात व त्या सूचनांचे तंतोतंत पालन होईल यासाठी आवश्यक खबरदारी घ्यावी. अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालय यांनी सदर योजनेच्या माहिती फलक रुग्णालयाच्या परिसरातील प्रथम दर्शनी भागात लावावे.

३. संचालनालय अधिनस्त शासकीय वैद्यकीय/दंत महाविद्यालये व रुग्णालयांमध्ये ज्येष्ठ नागरिकांना आरोग्य सुविधा पुरविण्यासाठी येणारा खर्च संबंधित संस्थांच्या त्या त्या वर्षात अर्थसंकल्पीत केलेल्या तरतूदीतून भागविण्यात यावा.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२४०२१५१७३०५६२९१३ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(म. गि. जोगदंड)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

आधारस्तंभ

श्रीमती मेरी शाहू फर्नांडिस

पत्ता	:	यशवंतनगर, पो. कार्वे, ता. चंदगड, जि. कोल्हापूर ४१६ ५०७.
मोबा.	:	७७२००७९४४९
सेवा	:	नोकरीच्या मागे न लागता समाजसेवेचा ध्याम मनी ठेऊन कार्य केले. स्वतःच्या धर्मासह सर्वच जातीधर्मातील विविध क्षेत्रातील महिलांच्या उन्नतीसाठी कार्य सुरू. दत्तकृपा ज्येष्ठ नागरिक संघाच्या कार्यकर्त्या असून विधवा, परित्यक्ता, निराधार महिलांना शासकीय आर्थिक लाभ मिळवून देण्याचा छंद.

श्री. अशोक वसंत पाटील (भोसले)

पत्ता	:	मु. पो. येडेनिपाणी, ता. वाळवा, जि. सांगली
मोबा.	:	७८८०३८००३
सेवा	:	एस.टी. महामंडळातून सेवानिवृत्ती.
कार्य	:	वाचन, खेळ, नाटक यांची आवड, महामंडळाला नाट्य स्पर्धेत ५ वर्ष राज्य पारितोषिक मिळवून देणेत सहभाग. स्वच्छता अभियानाबरोबरच पथनाट्य सादरीकरण करणेत सहभाग. व्हॉलीबॉल पासिंग स्पर्धेत १० वर्षे सहभाग.
सध्या	:	मल्लिकार्जुन ज्येष्ठ नागरिक संघाचे अध्यक्ष.

श्री. श्रीकृष्ण शं. वाघ

वाढदिवसानिमित्त हार्दिक शुभेच्छा..!

२७ फेब्रुवारी

जन्म दिनांक
२७/०२/१९३१

पत्ता : २३५/९, हनुमाननगर, पांचगांव रोड,
कोल्हापूर ४१६ ००७.
मोबा. ९११२६८७२०५
(देणगीबद्दल आभार.)

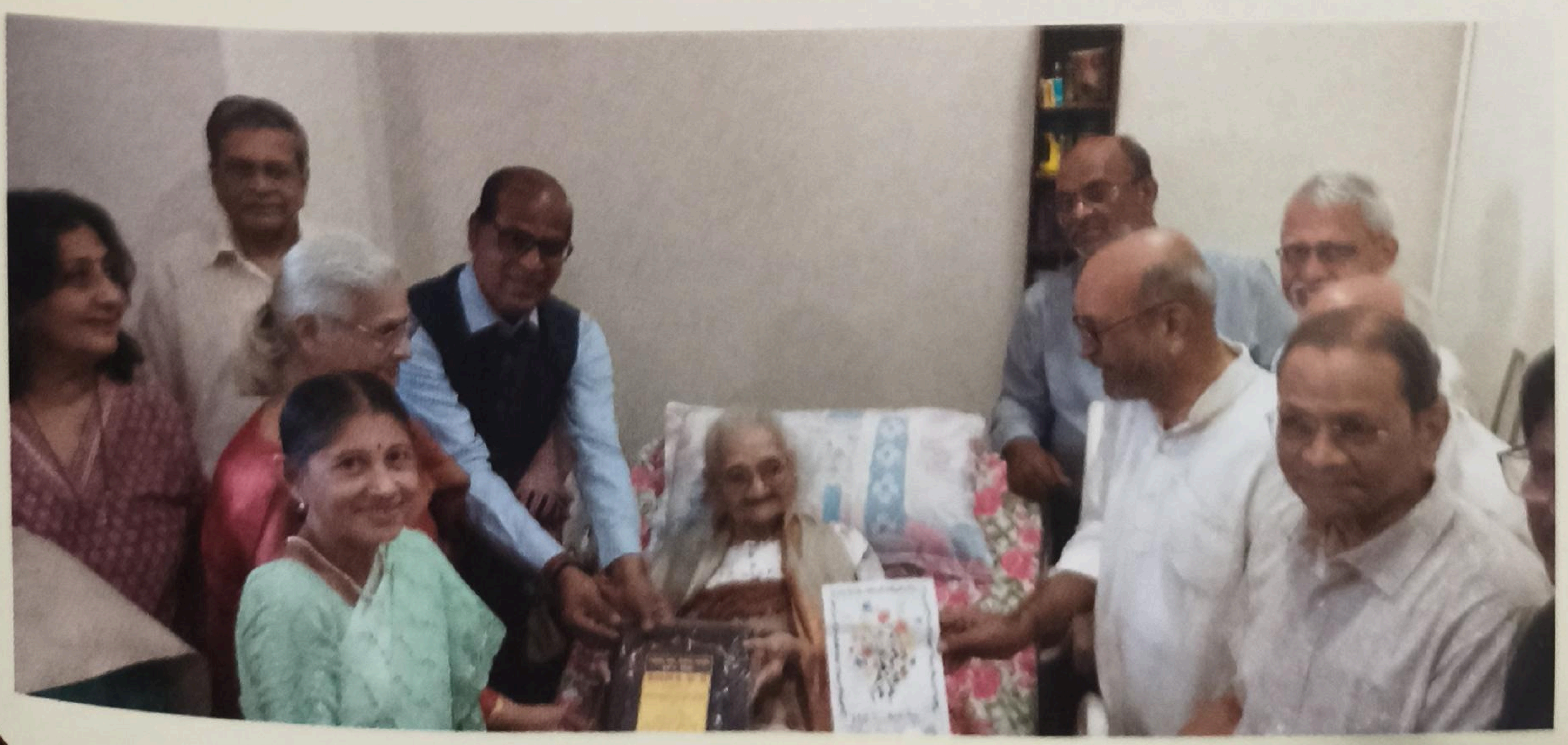

मुंबई येथील श्रीमती इंदुबाला रामकृष्ण कर्णिक यांच्या शतकमहोत्सवी (१००) वाढदिवसानिमित्त शुभेच्छा देतांना उपाध्यक्ष आण्णासाहेब टेकाळे,विजय औंधे,प्रकाश बोरगावकर,शरद डिचोलकर व इतर

Periodical Registered with Registrar of Newspaper for India (RNI) No. MAHMAR/2003/10732
Postal Licence Reg. No. : SGL/133/2024-2026

वर्गणीचे दर		जाने. २०२० ते दि. ३१ मार्च २०२४ पर्यंतचे दर	दि. १ एप्रिल २०२४ पासूनचे सुधारित दर
वार्षिक वर्गणी	–	३००/–	३५०/–
द्विवार्षिक वर्गणी	–	५२०/–	६००/–
त्रैवार्षिक वर्गणी	–	८५०/–	९००/–
पंचवार्षिक वर्गणी	–	१,३००/–	१,३५०/–
आधारस्तंभ	–	२,०००/– (फोटो व परिचयासह)	२,५००/– (फोटोसाठी रु. ५००/– जादा, परिचय नाही)

जाहिरातीचे दर		जाने. २०२० ते दि. ३१ मार्च २०२४ पर्यंतचे दर		दि. १ एप्रिल २०२४ पासूनचे सुधारित दर	
		रंगीत	कृष्णधवल	रंगीत	कृष्णधवल
कव्हर पेज ४	–	८,०००/–	---	८,०००/–	---
कव्हर पेज २/३	–	६,०००/–	---	७,०००/–	---
आतील पूर्ण पान	–	५,०००/–	३,०००/–	६,०००/–	४,०००/–
आतील अर्धे पान	–	२,५००/–	१,५००/–	३,०००/–	२,०००/–
आतील पाव पान	–	१,५००/–	१,०००/–	२,०००/–	१,५००/–
ज्येष्ठ नागरिक संघाच्या कार्यक्रमाचे व शुभेच्छा फोटो (आकार ३'' x २'')	–	८००/–	५००/–	१०००/–	७५०/–

कुंवारबाव परिसर ज्येष्ठ नागरिक संघ रत्नागिरी च्या स्नेहमेळाव्याप्रसंगी 'गाव तेथे संघ' संकल्पना राबविणेप्रसंगी संघाचे पदाधिकारी.

कृपया अंक पत्त्यावर द्यावा. वितरीत न झालेस सकारण परत करावा.
अपूर्ण पत्ता ☐ /मयत ☐ /पत्ता सोडून गेले ☐ /पोस्टमन बीट क्र. ☐

प्रेषक :

श्री. अंजुमन खान
फेस्कॉम उपाध्यक्ष व प्रमुख, फेस्कॉम मनोयुवा कौन्सिल
अ/७, सुभाषनगर, ता. मिरज, जि. सांगली – ४१६ ४३७.
मो.बा. ९४२२५८३००४

PRINTED MATTER

प्रति,